

YÖNETMELİK

Gümrük ve Ticaret Bakanlığından:

**TİCARİ İŞLEMLERDE REHİN HAKKININ KURULMASI VE TEMERRÜT
SONRASI HAKLARIN KULLANILMASI HAKKINDA YÖNETMELİK**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, Kanunda belirtilen rehin sözleşmesine, rehin hakkının kurulmasına, rehin sistemlerine, rehin sözleşmesinin Rehinli Taşınır Siciline tesciline, borçlunun temerrüdü sonrası rehin alacaklısı ile rehin verenlerin hak ve yükümlülüklerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, Kanunun 3 üncü maddesinde sayılan taraflar arasında akdedilen ve rehne konu taşınır varlığı rehin alacaklısına teslim etmeksizin özel siciline tescil edilmek suretiyle kurulan rehinlere uygulanır.

(2) Bu Yönetmelik hükümleri;

a) Birinci fıkra kapsamında olmayan rehin,

b) Sermaye piyasası araçları ile türev araçlara ilişkin finansal sözleşmeleri konu edinen rehin sözleşmeleri ile mevduat rehni,

c) 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununa göre kurulmuş taşınır rehni,

ç) 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre kurulmuş araç rehni,

d) 14/10/1983 tarihli ve 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununa göre kurulan hava aracı ipoteği,

e) 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre kurulan gemi ipoteği,

f) 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanununa göre kurulan maden hakları ve cevher rehni, sözleşmelerine uygulanmaz.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 20/10/2016 tarihli ve 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanununun 4 üncü maddesinin beşinci fıkrasına ve 14 üncü maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Bakanlık: Gümrük ve Ticaret Bakanlığını,

b) Çiftçi: 18/4/2006 tarihli ve 5488 sayılı Tarım Kanununa göre faaliyet gösteren çiftçi,

c) ÇKS numarası: 5488 sayılı Tarım Kanunu uyarınca kurulan Çiftçi Kayıt Sistemi kayıt numarasını,

ç) Esnaf: 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanununa göre faaliyet gösteren esnaf ve sanatkarı,

d) Güvenli elektronik imza: 15/1/2004 tarihli ve 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 4 üncü maddesinde tanımlanan elektronik imzayı,

e) İlgili: Rehin alacaklısı, rehin veren borçlu veya borçlu lehine rehin veren üçüncü kişiyi,

f) Kanun: 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanununu,

g) Kimlik numarası: Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları için Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını, yabancı uyruklu kişiler için yabancı kimlik numarasını,

ğ) Kredi kuruluşu: 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu uyarınca faaliyet gösteren bankalar ve finansal kuruluşlar, 21/11/2012 tarihli ve 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu uyarınca faaliyet gösteren finansal kuruluşlar ile kredi ve kefalet sağlayan kamu veya özel kurum ve kuruluşları,

h) Kredi ve kefalet sağlayan kamu veya özel kurum ve kuruluşlar: Özel kanunları uyarınca kredi ve kefalet sağlayan kamu kurum veya kuruluşları ile özel hukuk kişilerini,

ı) Lehine rehin verilen: Üçüncü kişi tarafından bir borca güvence teşkil etmek amacıyla lehine taşınır varlığın rehin gösterildiği borçluyu,

i) MERSİS: Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS) tarafından ticaret siciline kayıtlı tacirlere verilen tekil numarayı,

j) Rehin alacaklısı: Rehne konu varlığın mülkiyetini devralma, alacağını 5411 sayılı Bankacılık Kanunu uyarınca faaliyet gösteren varlık yönetim şirketlerine veya uygun gördüğü başka bir üçüncü kişiye devretme, rehinli taşınır varlıkları kiralama ve lisans haklarını kullanabilme, rehinli taşınır varlığı denetleme, değerini tespit ettirme veya genel hükümler çerçevesinde paraya çevirme yetkisi ile bunlarla sınırlı olmaksızın Kanun ve genel hükümlerde belirtilen hak ve yetkilere sahip alacaklıyı ve haleflerini,

k) Rehin hakkı: Taşınır varlığın türünden, rehin verenin veya rehin alacaklısının durumundan, rehinle güvence altına alınan borcun niteliğinden veya tarafların onu rehin hakkı olarak adlandırmasından bağımsız olarak bir borcun ödenmesini veya ifa edilmesini güvence altına almak amacıyla rehinli alacağın devrinde devreden 11/1/2011 tarihli

ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 189 uncu maddesinde belirtilen hakları da dâhil olmak üzere, taşınır varlık üzerinde zilyetliğin devrine gerek olmaksızın Sicile tescil ile tesis edilen sınırlı ayni hakkı,

l) Rehin sözleşmesi: Rehin hakkını tesis etmek amacıyla rehin veren ile alacaklı arasında imzalanan sözleşmeyi,

m) Rehin veren: Mevcut veya müstakbel bir borca güvence teşkil etmek amacıyla taşınır varlığını rehin gösteren borçlu veya üçüncü kişiyi,

n) Serbest meslek erbabı: 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa göre tanımlanan serbest meslek erbabını,

o) Sicil: Rehinli Taşınır Sicilini,

ö) Tacir: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre tacir kabul edilen kişiyi,

p) Taşınır varlık: Kanunun 5 inci maddesinde sayılan varlıkları,

r) Üretici örgütü: 4/8/2012 tarihli ve 28374 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Sebze ve Meyve Üretici Örgütleri Hakkında Yönetmelik kapsamında yer alan üretici örgütü belgesine sahip kooperatifler ve tarımsal üretici birlikleri ile üretici ve yetiştiricilerin ilgili kanunlara dayanarak kurdukları tarımsal amaçlı kooperatif ve birlikleri, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Rehin Hakkı, Rehin Sözleşmesi ve Rehin Sistemleri

Rehin hakkının kurulması

MADDE 5 – (1) Rehin hakkının kurulmasının aşamaları şunlardır:

a) Rehinle güvence altına alınabilecek mevcut veya müstakbel bir borcun varlığı.

b) İradenin mevcut veya müstakbel bir borcun ödenmesini veya ifa edilmesini güvence altına almak amacıyla taşınır varlık üzerinde zilyetliğin devrine gerek olmaksızın sınırlı ayni hak tesis etme yönünde oluşması.

c) Rehin sözleşmesinin hazırlanması ve imzalanması.

ç) Rehin sözleşmesinin Sicile tescil edilmesi.

Borcun mevcudiyeti

MADDE 6 – (1) Kanuna ve bu Yönetmeliğe göre geçerli bir rehin hakkı, mevcut veya müstakbel bir borca güvence teşkil etmek için kurulur.

İrade beyanı

MADDE 7 – (1) Kanuna ve bu Yönetmeliğe göre geçerli bir rehin hakkı kurulabilmesi için taraf iradelerinin mevcut veya müstakbel bir borcun ödenmesini veya ifa edilmesini güvence altına almak amacıyla Kanunun 5 inci maddesinde belirtilen taşınır varlıklar üzerinde zilyetliğin devrine gerek olmaksızın sınırlı ayni hak tesis etme yönünde olması gerekir.

Rehin sözleşmesinin hazırlanması

MADDE 8 – (1) Rehin sözleşmesi elektronik ortamda ya da yazılı olarak hazırlanır.

(2) Sicile tescil edilmesi için elektronik ortamda hazırlanan rehin sözleşmesi güvenli elektronik imza ile imzalanır.

(3) Sicile tescil edilmesi için yazılı olarak hazırlanan rehin sözleşmesi, Sicil yetkilisi huzurunda imzalanır veya taraf imzaları noterce onaylanır.

(4) Kanuna ve bu Yönetmeliğe göre geçerli bir rehin sözleşmesinin hazırlanabilmesi için bir borcun ödenmesini veya ifa edilmesini güvence altına almak amacıyla taşınır varlık üzerinde zilyetliğin devrine gerek olmaksızın sınırlı ayni hak tesis etme yönündeki karşılıklı irade beyanlarının rehin sözleşmesinde belirtilmesi gerekir.

Rehin sözleşmesinde yer alacak unsurlar

MADDE 9 – (1) Rehin sözleşmesinde aşağıdaki hususlara yer verilmesi zorunludur:

a) Rehin alacaklısının;

1) Tacir olması halinde ticaret unvanı, MERSİS numarası, adresi ile varsa temsil ve ilzama yetkili temsilcinin adı, soyadı, kimlik numarası ve imzası,

2) Kredi ve kefalet sağlayan kamu veya özel kurum ve kuruluşlar olması halinde kurum adı, adresi ve yetkili kişinin adı, soyadı, kimlik numarası ve imzası,

3) Esnaf olması halinde, kimlik numarası, adı, soyadı, imzası ve adresi ile varsa temsil ve ilzama yetkili temsilcinin adı, soyadı, kimlik numarası ve imzası,

b) Rehin veren borçlu ise borçlunun;

1) Tacir olması halinde ticaret unvanı, MERSİS numarası, adresi ile varsa temsil ve ilzama yetkili temsilcinin kimlik numarası, adı, soyadı ve imzası,

2) Esnaf olması halinde, kimlik numarası, adı, soyadı, imzası ve adresi ile varsa temsil ve ilzama yetkili temsilcinin kimlik numarası, adı, soyadı ve imzası,

3) Çiftçi olması halinde kimlik numarası, ÇKS numarası, adı, soyadı, imzası, adresi ile varsa temsil ve ilzama yetkili temsilcinin kimlik numarası, adı, soyadı ve imzası,

4) Serbest meslek erbabı olması halinde kimlik numarası, adı, soyadı, imzası ve adresi ile varsa temsil ve ilzama yetkili temsilcinin kimlik numarası, adı, soyadı ve imzası,

5) Sebze ve Meyve Üretici Örgütleri Hakkında Yönetmelik kapsamında yer alan üretici örgütü belgesine sahip üretici örgütü olması halinde üretici örgütü belge numarası, adresi ile varsa temsil ve ilzama yetkili temsilcinin kimlik numarası, adı, soyadı ve imzası,

c) Üçüncü kişinin borçlu lehine taşınır varlığını rehin göstermesi halinde üçüncü kişinin kimlik numarası, adı, soyadı, imzası ve adresi ile varsa temsil ve ilzama yetkili temsilcinin kimlik numarası, adı, soyadı ve imzası,

ç) Rehin dayandığı sözleşme konusu,

d) Güvence altına alınan alacağın miktarının belirli olması halinde borç ve güvence miktarı,

e) Güvence altına alınan alacağın belirli olmaması halinde rehin ne miktar için güvence teşkil ettiği,

f) Rehin tutarının para cinsi,

g) Rehne konu varlık ile bu varlığın ayırt edici özellikleri,

ğ) Rehin kuruluşunda belirlenen rehin sistemi ile sabit derece sisteminin kabul edilmiş olması halinde derecenin itibari değeri ve rehin alacaklısının derece ve sırası,

h) Ticari İşlemlerde Taşınır Varlıkların Değer Tespiti Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde bir değerlendirme yapılmış ise taşınır varlığının tespit edilen değeri,

ı) Varsa temerrüt durumunda mülkiyeti devralma hakkının kullanılacağı kaydı,

i) Rehin hakkının Sicile tescilinden doğan masrafların hangi tarafa ait olduğu.

(2) Rehin sözleşmesinde, rehne konu taşınır varlığın alt veya art rehne konu edilmeyeceği ile rehin verenin rehne konu taşınır varlık üzerindeki tasarruf yetkisinin kısıtlandığına dair kayıtlara yer verilemez.

(3) Kanuna ve bu Yönetmeliğe aykırı olmayan diğer hak ve yükümlülükler ile diğer hususlar taraflarca sözleşmede belirtilebilir.

Rehin sözleşmesinin tarafları

MADDE 10 – (1) Kanuna ve bu Yönetmeliğe göre geçerli bir rehin hakkının kurulabilmesi için rehin alacaklısı şu kişiler olabilir:

a) Kredi kuruluşları.

b) Tacir.

c) Esnaf.

(2) Kanuna ve bu Yönetmeliğe göre geçerli bir rehin hakkının kurulabilmesi için rehin veren şu kişiler olabilir:

a) Tacir.

b) Esnaf.

c) Çiftçi.

ç) Üretici Örgütü.

d) Serbest Meslek Erbabı.

(3) Rehin hakkı ancak şu kişiler arasında kurulabilir:

a) Rehin alacaklısı bir kredi kuruluşu ile rehin veren tacir, esnaf, çiftçi, üretici örgütü veya serbest meslek erbabından herhangi biri,

b) Rehin alacaklısı tacir ile rehin veren tacir,

c) Rehin alacaklısı tacir ile rehin veren esnaf,

ç) Rehin alacaklısı esnaf ile rehin veren tacir,

d) Rehin alacaklısı esnaf ile rehin veren esnaf.

(4) Rehin hakkı kurabilecek üçüncü fıkrafta sayılan kişiler dışında Kanun uyarınca bir rehin hakkı kurulamaz.

(5) Herhangi bir kimse, ikinci fıkrafta sayılan kişiler lehine 11 inci maddede sayılan taşınırlarından birini veya birkaçını rehin olarak gösterebilir.

Rehne konu edilebilecek varlıklar

MADDE 11 – (1) Rehin hakkı aşağıda belirtilen taşınır varlıkların biri veya birden fazlası üzerinde kurulabilir:

a) Alacaklar.

b) Çok yıllık ürün veren ağaçlar.

c) Fikri ve sınai mülkiyete konu haklar.

ç) Hammadde.

d) Her türlü kazanç ve iratlar.

e) Başka bir sicile kaydı öngörülmeven ve idari izin belgesi niteliğinde olmayan her türlü lisans ve ruhsatlar.

f) Kira gelirleri.

g) Kiracılık hakkı.

ğ) Makine ve teçhizat, araç, ekipman, alet, iş makinaları, elektronik haberleşme cihazları dâhil her türlü elektronik cihaz gibi menkul işletme tesisatı.

h) Sarf malzemesi.

ı) Stoklar.

i) Tarımsal ürün.

j) Ticari değeri olan her tür hayvan.

k) Ticaret unvanı ve/veya işletme adı.

l) Ticari işletme veya esnaf işletmesi.

m) Ticari plaka ve ticari hat.

n) Ticari proje.

o) Vagon.

ö) Bu fıkra da sayılanlardan üçüncü kişiler zilyetliğindeki taşınır varlık, hak ve paylı mülkiyet hakları.

(2) Borç miktarının belirli olması halinde birinci fıkra da sayılan varlıklardan ancak borç miktarının tamamına ek olarak azami beşte bir oranına yetecek kadarı üzerinde rehin kurulabilir.

Müstakbel taşınır varlıkların rehni

MADDE 12 – (1) Henüz malikin mülkiyetinde bulunmayan ancak ileride mülkiyete konu olabilecek 11 inci maddede sayılan taşınır varlıklar da rehin konusu edilebilir. Bu halde malik, diğer tasarruf işlemlerini ancak müstakbel taşınır varlığı mülkiyete konu ettikten sonra kullanabilir.

Getirinin rehni

MADDE 13 – (1) Mevcut veya müstakbel taşınır varlıkların getirileri kendi başına ya da getirisi olduğu taşınır varlık ile birlikte rehin konusu olabilir. Aksi kararlaştırılmadıkça taşınır varlık üzerindeki rehin hakkı, doğrudan getiri üzerinde rehin hakkı vermez.

Bütünleyici parça ve eklentinin rehni

MADDE 14 – (1) Taşınır varlık üzerindeki rehin hakkı, o varlığın bütünleyici parçasını da kapsar. Bütünleyici parçanın ayırt edici özelliklerinin bulunması halinde bunlar ayrıca rehin sözleşmesinde belirtilir.

(2) Aksi kararlaştırılmadıkça, rehin sözleşmesi akdedilirken taşınır varlıkta bulunan eklentiler ile sözleşmenin akdedilmesinden sonra ilave edilen eklentiler rehin kapsamında değildirler.

Birleşme ve karışma

MADDE 15 – (1) Rehinli taşınır varlığın işlendiği, başka bir varlık ile birleştiği veya karıştığı öğrenildiği an rehin alacaklısı Ticari İşlemlerde Taşınır Varlıkların Değer Tespiti Hakkında Yönetmelik hükümleri gereği yeni varlığın değeri ile işleme, karışma ve birleşme oranları tespit ettirir.

(2) Bir kimse Sicile kayıtlı rehinli taşınır varlığı işler veya başka bir şekle sokarsa, emeğin değeri o rehinli taşınır varlığın değerinden fazla olsa bile rehin hakkı, yeni varlık üzerinde değeri oranı üzerinden paylı rehin olarak devam eder. Tazminat ve sebepsiz zenginleşmeden doğan talep hakları saklıdır.

(3) Bir rehinli taşınırın diğer bir taşınır ile bütünleyici parçası olacak şekilde karışması hâlinde; rehin hakkı, o taşınır varlığın tamamı üzerinde Ticari İşlemlerde Taşınır Varlıkların Değer Tespiti Hakkında Yönetmelik hükümleri gereği yapılan değerlendirme sonucunda tespit edilen değerin yeni varlığın değerine oranı üzerinden paylı rehin olarak devam eder.

(4) Bir rehinli taşınırın misli olan diğer bir taşınır ile bütünleyici parça olmayacak şekilde karışması halinde karışma oranı kadar yeni varlığın değeri üzerinde paylı rehne sahip olur.

(5) Bir rehinli taşınırın başka bir taşınır ile birleşmesi halinde rehin alacaklısı taşınırın değerinin diğer taşınırın değerinden daha az olması halinde o taşınırı ayırabilir.

(6) Bir taşınırın başka bir taşınır ile birleşmesi ve rehin alacaklısı taşınırın değerinin diğer taşınırın değerinden daha fazla olması halinde rehin alacaklısı birleşilen taşınır varlığın bedelini ödeyerek o varlığın mülkiyetini edinebilir.

(7) Birleşen veya karışan rehinli taşınır varlıklar üzerinde yeni bir rehin hakkının kurulması halinde kurulan rehin hakkı mevcut rehinlerden sonra gelir.

Alacakların rehni

MADDE 16 – (1) Her tür sözleşmeden doğan mevcut veya müstakbel alacaklar rehne konu edilebilir. 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu hükümleri saklıdır.

(2) Belirli bir iş veya konu ile sınırlandırılmaksızın bütün müstakbel alacakların rehne konu edildiğine dair rehin sözleşmeleri geçersizdir.

Ticari işletme ve esnaf işletmesinin rehni

MADDE 17 – (1) Ticari işletme ve esnaf işletmesinin tamamı üzerinde rehin kurulması hâlinde, rehin kuruluşu anında işletmenin faaliyetine tahsis edilmiş olan taşınır ve taşınmaz varlıklar rehnedilmiş sayılır.

(2) Bu varlıklar üzerinde diğer kanunlar uyarınca önceden bir rehin hakkı tesis edilmiş olması hâlinde Kanun ve bu Yönetmelik çerçevesinde tesis edilerek bildirilen rehin sonraki sırada yer alır.

(3) Borç miktarının belirli olması halinde 11 inci maddede yer alan diğer taşınır varlıklardan biri veya birden fazlasının borç miktarının tamamına ek olarak beşte birinden fazlasını karşılaması hâlinde işletmelerin tümü üzerinde rehin kurulamaz.

Rehin sözleşmesinin hazırlanması

MADDE 18 – (1) Rehin sözleşmesi yazılı olarak aşağıdaki şekillerde hazırlanır:

a) Taraf imzalarının noterce onaylanması.

b) Sicil yetkilisi huzurunda rehin sözleşmesinin imzalanması.

(2) Elektronik ortamda düzenlenen rehin sözleşmesi güvenli elektronik imza ile imzalanır. Bu halde, sözleşmenin 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesinin ikinci fıkrasına aykırı olduğu iddia edilemez.

Rehin sözleşmesinin tescil edilmesi

MADDE 19 – (1) 18 inci maddenin birinci fıkrasına göre yazılı olarak hazırlanan rehin sözleşmesi Sicil yetkilisi tarafından Sicile tescil edilir.

(2) 18 inci maddenin ikinci fıkrasına göre elektronik ortamda hazırlanan ve taraflarca güvenli elektronik imza ile imzalanan rehin sözleşmesi, Sicil yetkilisi tarafından Sicile tescil edilir.

Muafiyetler

MADDE 20 – (1) Taraflardan borç ikrarını içerse dahi rehin sözleşmesinin düzenlenmesi, Sicile tescil edilmesi ve Sicilde tesis edilen işlemler sebebiyle herhangi bir vergi, resim, harç ve değerli kâğıt bedeli tahsil edilmez.

Rehin hakkının geçerlilik süresi

MADDE 21 – (1) Rehin hakkı, rehin sözleşmesinde süre kaydı konulması halinde belirlenen süre boyunca geçerlidir.

(2) Bir borca rehin sözleşmesinde belirlenen süre sonuna kadar güvence teşkil eden rehinlerde, borçlunun temerrüdü halinde borçlu tarafından rehin sözleşmesinde belirlenen sürenin sona erdiği iddiası ile terkin talebinde bulunulamaz.

(3) Rehin hakkı geçerlilik süresinin taraflarca uzatılması halinde ilerleme sisteminde sonraki sırada başka rehin alacaklısı varsa lehine geçerlilik süresi uzatılan rehin alacaklısının sırası son sıraya düşer. Sabit derece sisteminde rehin alacaklısının derece ve sırası korunur.

Rehin hakkının sona ermesi

MADDE 22 – (1) Kanun ve bu Yönetmeliğe göre kurulan rehin hakkı, belirlenen sürenin sona ermesi, alacağın sona ermesi, rehlin terkin veya rehlinli taşınır varlığın tamamen yok olmasıyla sona erer.

Zamanaşımı

MADDE 23 – (1) Rehin sözleşmesinin Sicile tescilinden sonra alacak için zamanaşımı işlemez.

Rehin sistemleri

MADDE 24 – (1) Taşınır varlık üzerinde aşağıdaki rehin sistemleri ile rehin kurulabilir:

a) İlerleme sistemi.

b) Sabit derece sistemi.

(2) Taraflarca herhangi bir rehin sisteminin belirlenmemesi halinde rehin, ilerleme sistemine göre kurulmuş sayılır.

İlerleme sistemi

MADDE 25 – (1) İlerleme sisteminde Sicile tescil anı dikkate alınır.

(2) İlk tescil anına göre alacaklılar birinci sıradan başlamak üzere sıralanır.

(3) Öncelik sırası, tescil anına göre belirlenir.

(4) Rehlinli taşınır varlığın tamamı, öncelik hakkına sahip rehin hakkına güvence teşkil eder.

(5) Önceki sırada yer alan rehin alacaklısının rehin hakkının sona ererek Sicilden terkin edilmesi üzerine sonraki sırada yer alan rehin alacaklıları sırayla boşalan dereceye ilerler.

(6) Sonraki sırada yer alan alacaklıya rehin sözleşmesi ile boşalan dereceye ilerleme hakkı tanınması halinde önceki sırada bulunan diğer rehin alacaklılarının muvafakatının alınmış olması gerekir. Bu halde yeni rehin alacaklısı boşalan derecenin öncelik sırasına sahip olur.

(7) Boşalan dereceye ilerleme hakkı veren sözleşmelerin geçerliliği, önceki sırada bulunan rehin alacaklılarının muvafakatı üzerine Kanun ve bu Yönetmelikte belirtilen rehin sözleşmesi şekil şartına itibar edilmesine, boşalan derecenin öncelik hakkından istifade edebilmesi için bu sözleşmenin Sicile tesciline bağlıdır.

Sabit derece sistemi

MADDE 26 – (1) Rehin veren tarafından taşınır varlığın değerinin itibari değerlere ayrılarak derecelendirilmesi halinde taraflar, varlık üzerinde sabit derece sistemi ile rehin kurabilir.

(2) Bu sistemde öncelik hakkı rehin hakkının derece ve sırasına göre belirlenir.

(3) Rehin, sırada kendisinden önce gelecek olanların derece, sıra ve itibari değer tescilde belirtilmesi kaydıyla ikinci veya daha sonraki derecede de kurulabilir.

(4) Sabit derece sistemi şeklinde kurulan taşınır rehinde, farklı sıralarda kurulmuş bulunan rehin haklarından birinin terkin edilmiş olması, sonraki sırada yer alan rehin alacaklısına doğrudan boşalan dereceye geçme hakkı vermez.

(5) Terkin edilen rehin hakkı yerine yeni bir rehin hakkı kurulabilir.

(6) Sonraki sırada yer alan rehin alacaklısına rehin sözleşmesi ile boşalan dereceye ilerleme hakkı tanınması halinde bu hususun Sicile tescil edilmesi gerekir.

(7) Sonraki sırada yer alan rehin alacaklısına boşalan dereceye geçme hakkı veren sözleşmelerin geçerliliği, Kanun ve bu Yönetmelikte belirtilen rehin sözleşmesi şekil şartına itibar edilmesine, boşalan derecenin öncelik hakkından istifade edebilmesi Sicile tesciline bağlıdır.

Koruma tedbirleri

MADDE 27 – (1) Rehlinli taşınır varlığın zilyedi, rehlinli taşınır varlığın değerini düşüren davranışlarda bulunursa; ilgililer, rehlinli taşınır varlığın bulunduğu yer mahkemesinden bu gibi davranışları yasaklamasını isteyebilir. İlgililere, gerekli önlemleri almak üzere hâkim tarafından yetki verilebileceği gibi; gecikmesinde tehlike bulunan hâllerde ilgililer, böyle bir yetki verilmeden de gerekli önlemleri kendiliğinden alabilir. İlgililer, önlem için yapmış olduğu giderleri malikten isteyebilir ve bu giderlerine has olmak üzere taşınır varlık üzerinde, tescile gerek olmaksızın ve tescil edilmiş olan diğer yüklerden önce gelen bir rehin hakkına sahip olur.

(2) Rehinli taşınır varlığın değerinde düşme meydana gelmişse rehin alacaklısı, alacağı için başka güvence göstermesini veya rehinli taşınır varlığın eski hâle getirilmesini borçludan isteyebilir. Rehin alacaklısı, rehinli taşınır varlığın değerinin düşmesi tehlikesinin mevcut olması hâlinde de güvence isteyebilir. Yeterli güvence hâkim tarafından belirlenen süre içinde verilmediği takdirde rehin alacaklısı, güvence eksikliğini karşılayacak miktardaki alacak kısmının ödenmesini isteyebilir.

(3) Değer düşmesi zilyedin kusuru olmadan meydana gelmişse rehin alacaklısı, ancak zilyedin zarardan ötürü aldığı tazminat miktarını aşmayacak ölçüde borçludan güvence vermesini veya kısmî ödeme yapmasını isteyebilir. Bununla birlikte rehin alacaklısı, değer düşmesinin önlenmesi veya giderilmesi için gerekli önlemleri kendiliğinden alabilir. Rehin alacaklısı, bu amaçla yaptığı harcama tutarı kadar rehinli taşınır varlık üzerinde tescile gerek olmaksızın ve tescil edilmiş olan diğer yüklerden önce gelen bir rehin hakkına sahip olur. Malik, bu masraflardan kişisel olarak sorumlu değildir.

Rehinli taşınır varlığın devri

MADDE 28 – (1) Rehinli taşınır varlığın mülkiyetinin veya zilyetliğinin devri, aksi kararlaştırılmış olmadıkça, borçlunun sorumluluğunda ve güvencede bir değişiklik meydana getirmez.

(2) Mülkiyetin devredilmesi halinde yeni malik borcu yüklediği takdirde rehin alacaklısı, kendisine başvurma hakkını saklı tuttuğunu bir yıl içinde yazılı olarak önceki borçluya bildirmezse, borçlu borcundan kurtulur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Temerrüt Sonrası Hakların Kullanımı

Mülkiyetin devri

MADDE 29 – (1) Kanun ve bu Yönetmelik kapsamındaki rehinle güvence altına alınan borçların süresinde ifa edilmemesi hâlinde rehin alacaklısı, bu Yönetmelikte belirtilen usulün tamamlanması üzerine 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 24 üncü maddesinin üçüncü fıkrasına göre icra müdürlüğü marifetiyle taşınırın mülkiyetinin devrini talep edebilir.

(2) Rehin sözleşmesinin ilam niteliğinde bir belgeye bağlanmış olması halinde 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 24 üncü maddesi kıyasen uygulanır.

Mülkiyetin devri talebi

MADDE 30 – (1) Borçlunun temerrüdünün gerçekleşmesi halinde rehinli taşınır varlığın mülkiyetinin devri bir takip talebi ile yapılır.

(2) Takip talebi, temerrüdün gerçekleşmesini müteakip yedi gün içinde yapılır.

Takip talebi

MADDE 31 – (1) Borçlunun temerrüdünün gerçekleşmesi halinde rehinli taşınır varlığın mülkiyetinin devrini talep etmeye yetkili kişiler şunlardır:

a) Rehin sözleşmesinde ilerleme sisteminin belirlenmiş olması halinde tescil anına göre belirlenen ilk rehin alacaklısı veya temsil ve ilzama yetkili temsilcisi.

b) Rehin sözleşmesinde sabit derece sisteminin belirlenmiş olması halinde derece ve sıra olarak en önde bulunan rehin alacaklısı veya temsil ve ilzama yetkili temsilcisi.

(2) Rehinli taşınır varlığın mülkiyetinin devri bu varlığın bulunduğu yer veya rehin alacaklısının yerleşim yeri icra müdürlüğünden talep edilir.

(3) Rehinli taşınır varlığın mülkiyetinin devrinin talebi sözlü, yazılı veya elektronik ortamda yapılabilir.

(4) Takip talebinde şu hususlara yer verilir:

a) Rehin alacaklısının 9 uncu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen bilgileri.

b) Borçlunun 9 uncu maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen bilgileri.

c) Rehinin güvence oluşturduğu borç bilgileri.

(5) Takip talebinin ekinde Ticari İşlemlerde Taşınır Varlıkların Değer Tespiti Hakkında Yönetmelik uyarınca düzenlenen ekspertiz/değerleme raporuna yer verilir.

(6) Rehin sözleşmesinin aslının veya borçlu sayısından bir fazla olacak şekilde rehin alacaklısı veya temsil ve ilzama yetkili temsilcisi tarafından onaylanmış örneğinin takip talebi ekinde icra müdürlüğüne verilmesi zorunludur.

(7) İcra müdürlüğüne, Sicilden alınmış rehin verenin, rehinli taşınır varlığın zilyedinin, sonraki sırada yer alan rehin alacaklılarına ve rehinli taşınır varlığa ait bilgileri gösterir belge verilir.

Sıra cetveli

MADDE 32 – (1) Takip talebini alan ilgili icra müdürlüğü, ekspertiz/değerleme raporunda belirlenen rehinli taşınır varlığın değerini esas almak üzere 33 üncü maddeye göre rehin alacaklılarının öncelik sırasını ve alacak miktarlarını gösteren bir cetvel hazırlar.

(2) Cetvelin bir örneği icra müdürlüğü tarafından ilgililere tebliğ edilir.

Öncelik hakkı

MADDE 33 – (1) Aynı taşınır varlık üzerinde birden fazla rehin hakkı kurulmuş olması halinde Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerine göre öncelik hakkı derece belirtilmeksizin kurulmuş rehinlerde rehinin kuruluş anına göre, sabit derece sistemine göre kurulmuş rehinlerde derecenin sırasına göre belirlenir.

(2) İlerleme sisteminde sonraki sırada yer alan rehin alacaklısına diğer alacaklıların muvafakati ile verilen boşalan dereceye geçme hakkı, diğer alacaklılara göre öncelik hakkına da muvafakat edildiği anlamına gelir. Bu halde

önceki sırada yer alan rehin alacaklısı alacağını tamamen almadan bir sonraki rehin alacaklısına ödeme yapılmaz. Sabit derece sisteminde boşalan dereceye geçme hakkı verilen sonraki derecede bir rehin alacaklısına o derecenin sağladığı güvence kadar ödeme yapılır.

(3) Bir taşınırın diğer bir taşınır ile bütünleyici parçası olacak şekilde karışması hâlinde; öncelik hakkı, o taşınır varlığının tamamı üzerinde Ticari İşlemlerde Taşınır Varlıkların Değer Tespiti Hakkında Yönetmelik hükümleri gereği yapılan değerlendirme sonucunda tespit edilen değerini yeni varlığın değerine oranı üzerinden rehinin kuruluş anı veya sabit derece sisteminde derecenin sırasına göre belirlenir.

(4) Bir taşınırın misli olan diğer bir taşınır ile bütünleyici parça olmayacak şekilde karışması halinde karışma oranı kadar yeni varlığın değeri üzerinde öncelik hakkı, ilerleme sisteminde rehinin kuruluş anına, sabit derece sisteminde derece ve sırasının sahip olduğu öncelik sırasına göre belirlenir.

(5) Bir taşınırın başka bir taşınır ile birleşmesi halinde rehin alacaklısı taşınırın değerinin diğer taşınırın değerinden daha fazla olması halinde rehin alacaklısı tarafından birleşilen taşınır varlığın bedelinin ödenerek o varlığın mülkiyetinin edinilmesi halinde ödenen bedel kadar rehinin kuruluş anı veya derecenin tesis edilme tarihine göre öncelik hakkı bulunur.

(6) Birleşen veya karışan taşınır varlıkları üzerinde yeni bir rehin hakkının kurulması halinde kurulan rehin hakkı mevcut rehinlerden sonra gelir.

(7) Getirisi üzerinde ayrıca bir rehin tesis edilmemiş ise varlığın getirisi üzerindeki öncelik hakkı, asıl rehinli taşınır varlığın öncelik sırasıyla aynıdır.

(8) Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerine göre Sicile tescil edilen rehin hakları, sonraki tarihlerde başka kanunlara göre kurulan rehinlere göre öncelik hakkına sahiptir.

Sıra cetvel içeriğine itiraz ve şikâyet

MADDE 34 – (1) Her rehin alacaklısı sıra cetveli örneğinin tebliğinden itibaren yedi gün içinde rehinli taşınır varlığın bulunduğu yer veya rehin alacaklısının yerleşim yeri asliye hukuk mahkemesinde ilgililer aleyhine dava açarak cetvel içeriğine itiraz edebilir. Dava basit yargılama usulü ile görülür.

(2) İtiraz alacağın esas ve miktarına ilişkin olmayıp yalnızca sıraya ilişkin ise icra mahkemesine şikâyet edilebilir.

Ödeme emri

MADDE 35 – (1) İcra müdürlüğü, sıra cetveline itiraz edilmemesi, itiraz veya şikâyetin reddedilmesi üzerine, durumu rehinli taşınır varlık üzerindeki sonra gelen rehin hakkı sahiplerine bir ihbarnâme ile bildirir ve borçlu ile rehin veren üçüncü kişi ise taşınır varlığın maliki üçüncü kişiye birer ödeme emri gönderir.

(2) Ödeme emrinde rehin verene aşağıdaki hususlar bildirilir:

a) Ödeme süresinin on beş gün olduğu.

b) Yedi gün içinde itiraz olunmaz ve birinci on beş gün içinde borç ödenmezse rehinli taşınır varlığın mülkiyetinin alacaklıya devredileceği.

(3) 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 150/ı maddesi hükümleri saklıdır.

Ödeme emrine itiraz

MADDE 36 – (1) Ödeme emrine itiraz hakkında İcra ve İflas Kanununun 148 ila 150/d maddesi hükümleri kıyasen uygulanır.

(2) Sırf rehin hakkına itiraz edilmesi halinde itiraz sonuçlanıncaya kadar mülkiyet alacaklıya devredilmez. Bu aşamada rehin hakkına itiraz edilmediyse bundan sonra yapılacak itirazlar dinlenmez.

İcra emri

MADDE 37 – (1) Ödeme emrine itiraz edilmezse, itirazın kaldırıldığına dair icra mahkemesinden veya itirazın iptal edildiğine dair asliye hukuk mahkemesinden alınmış ilam icra müdürlüğüne verilirse icra memuru bir icra emri tebliğ etmek suretiyle borçluya veya taşınır varlığı zilyetliğinde bulundurana yedi gün içinde o varlığın teslimini emreder.

(2) İcra emrinde; rehin alacaklısının, borçlunun ve rehinli taşınır varlık üçüncü kişinin zilyetliğinde ise bu kişinin 9 uncu maddede belirtilen hususları ile varsa temsil ve ilzama yetkili temsilcilerinin adları ve soyadları, adresi ve teslim konu varlığın neden ibaret olduğu ve taşınır varlığın teslim alınacağı yazılır.

(3) Borçlu veya rehinli taşınır varlığı zilyetliğinde bulunduran üçüncü kişi ödeme emrinin gereğini yapmaz ise veya eksik yapar ve rehinli taşınır varlığı zilyetliğinde bulundurmaya devam ederse rehinli taşınır varlık elinden zorla alınıp rehin alacaklısına verilir ve bu husus Sicile bildirilir.

Mülkiyetin devri sonrası yükümlülükler

MADDE 38 – (1) Rehlinli taşınır varlığın mülkiyetini devralmaya hakkı olan rehin alacaklısı, eksper raporunda belirtilen tutardan fazla bir alacağa sahipse raporda belirtilen tutarın onda dokuzunu alacağına mahsup ederek varlığın mülkiyetinin devrini talep edebilir. Alacaklının fark tutarı ile diğer alacaklıların öncelik hakkı ve alacak tutarına ilişkin rehin açığı belgesi düzenlenerek rehin alacaklılarına verilir.

(2) Rehlinli taşınır varlığın mülkiyetini devralmaya hakkı olan rehin alacaklısı, eksper raporunda belirtilen değerden az bir alacağa sahipse fazla olan tutarı icra müdürlüğü hesabına yatırarak mülkiyeti devralabilir. Bu fark tutarın icra müdürlüğü hesabına kaydedilmemesi halinde bu tutar kadar borçlu ile müteselsilen sorumludur. Fark tutar diğer rehin alacaklılarına öncelik sırasına ve hisselerine göre paylaştırılır. Aynı sırada olan rehin alacaklıları arasında o

sıraya düşen tutar rehin alacaklılarının alacakları oranında dağıtılır. Alacağının bir kısmını veya tamamını alamayan diğer rehin alacaklılarına rehin açığı belgesi düzenlenerek verilir.

(3) Bu madde çerçevesinde verilen rehin açığı belgesi, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun rehin açığı belgesi ile aynı hukuki sonuçları doğurur.

Zorunlu masrafların güvencesi

MADDE 39 – (1) Rehin alacaklısı, rehinli taşınır varlığın korunması için zorunlu masraf yapmışsa ve özellikle malikin borçlu olduğu sigorta primlerini ödemişse, bundan doğan alacakları tescile gerek olmaksızın aynen rehinli alacağı gibi güvenceden yararlanır.

Diğer rehin alacaklıları tarafından yapılacak mülkiyet devri talebi

MADDE 40 – (1) Öncelik hakkına sahip rehin alacaklısının bir hafta içerisinde mülkiyetin devri talebinde bulunmaması halinde sonraki sırada bulunan rehin alacaklıları sırasıyla bu Yönetmelikte belirtilen usule göre icra müdürlüğünden mülkiyetin devri talebinde bulunabilir.

Rehin alacaklılarının diğer hakları

MADDE 41 – (1) Mülkiyeti devralma yetkisi bulunan alacaklı alacağını 5411 sayılı Kanun uyarınca faaliyet gösteren varlık yönetim şirketlerine veya üçüncü kişilere devredebilir. Bu halde bu kişiler alacaklının halefi olur. Halef, Kanun ve bu Yönetmeliğin alacaklıya verdiği tüm yetkilere sahiptir.

(2) Kanunun 5 inci maddesinde sayılan varlıklardan mülkiyeti veya zilyetliği devredilemeyenlerin kiralama ve lisans hakkını doğrudan kullanabilir veya üçüncü kişilere kullandırabilir. Lisanslama ve kiralama geliri borca yetecek düzeye ulaştıktan sonra kiralama ve lisanslama hakkı sona erer.

(3) Alacağın Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerine göre tahsil edilememesi hâlinde takip, genel hükümler çerçevesinde yapılır.

(4) Temerrüt sonrası hakların kullanımında hakkında hüküm bulunmayan hallerde 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunun ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamsız takip hükümleri kıyasen uygulanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Hüküm bulunmayan haller

MADDE 42 – (1) Kanun ve bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun taşınır ve taşınmaz rehnine ilişkin hükümleri ile 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun ipoteğin paraya çevrilmesi hakkındaki hükümleri kıyasen uygulanır.

Geçiş hükmü

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Kanun ve bu Yönetmelik, mülga 1447 sayılı Ticari İşletme Rehni Kanununa göre kurulan ticari işletme ve esnaf işletmesi rehinlerine uygulanmaz.

(2) Kanun ve bu Yönetmelik hükümleri, 10 uncu, 11 inci ve 12 nci maddelerde belirtilen varlıklar üzerinde Kanun ve bu Yönetmeliğin yürürlüğünden önce kurulmuş bulunan rehinlere uygulanmaz.

(3) Kanun ve bu Yönetmelik hükümleri görülmekte olan dava ve takiplere uygulanmaz.

Yürürlük

MADDE 43 – (1) Bu Yönetmelik 1/1/2017 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 44 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Gümrük ve Ticaret Bakanı yürütür.